

ВИСНОВОК

на проєкти Законів України:

про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду (реєстр. № 15331 від 15.06.2026 р.), поданий народним депутатом України М. Потураєвим та іншими народними депутатами України;

про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду та встановлення відповідальності за порушення порядку евакуації культурних цінностей під час дії воєнного стану (реєстр. № 15331-1 від 17.06.2026 р.), поданий народним депутатом України І. Геращенко та іншими народними депутатами України

За дорученням Голови Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув на своєму засіданні 30 червня 2026 року (протокол № 196) проєкт Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду (реєстр. № 15331), поданий народним депутатом України М. Потураєвим та іншими народними депутатами України та альтернативний до нього проєкт Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду та встановлення відповідальності за порушення порядку евакуації культурних цінностей під час дії воєнного стану (реєстр. № 15331-1), поданий народним депутатом України І. Геращенко та іншими народними депутатами України.

Основний законопроект реєстр. № 15331 спрямований на удосконалення кримінально-правового реагування на дії, пов'язані із посяганням на культурну ідентичність національної, етнічної, расової чи релігійної групи, шляхом включення культурної складової до складу злочину геноциду. Як зазначається у пояснювальній записці, законопроект має на меті уточнити склад кримінального правопорушення, викладеного у статті 442 Кримінального кодексу України, шляхом включення до елементів об'єктивної сторони злочину геноциду суспільно небезпечних діянь щодо культури, базової ознаки ідентичності захищеної групи, як способу вчинення злочину.

Запропонований підхід відповідає необхідності посилення правових механізмів захисту культурної спадщини, національної пам'яті та культурної ідентичності Українського народу, а також створює додаткові передумови для належної правової оцінки дій, спрямованих на руйнування культурної основи української національної ідентичності.

Альтернативний законопроект реєстр. № 15331-1, також, як і основний законопроект, містить положення щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду. Для цього передбачає досягти такої цілі у змістовно подібному, доповненому іншими ознаками, вигляді. Водночас у проекті Закону України реєстр. № 15331-1 пропонується також встановити кримінальну відповідальність за порушення порядку евакуації культурних цінностей під час дії воєнного стану, шляхом розширення статті 298 Кримінального кодексу України.

Комітет підтримує загальну спрямованість законопроекту реєстр. № 15331, оскільки в умовах збройної агресії російської федерації проти України системне знищення, пошкодження, привласнення, вивезення або інше посягання на об'єкти культурної спадщини, культурні цінності, мову, історичну пам'ять, освіту та інші елементи, має розглядатися не лише як шкода окремим об'єктам культури, а й як посягання на культурну основу існування національної ідентичності.

Також Комітет вважає, що питання криміналізації порушення порядку евакуації культурних цінностей, як це запропоновано законопроектом реєстр. № 15331-1, є важливим і потребує окремого, комплексного та фахового опрацювання з урахуванням законодавства у сфері охорони культурної спадщини, музейної справи, архівної справи, режиму воєнного стану, повноважень органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, а також практичних можливостей закладів культури, музеїв, архівів та інших установ, відповідальних за збереження культурних цінностей.

Поєднання в одному законопроекті реєстр. № 15331-1 двох різних за предметом правового регулювання блоків: включення культурної складової до складу злочину геноциду та встановлення окремої відповідальності за порушення порядку евакуації культурних цінностей, може ускладнити належне опрацювання законодавчих пропозицій і потребує додаткового кримінально-правового, гуманітарного та інституційного оцінювання.

З огляду на зазначене, Комітет вважає доцільним підтримати саме законопроект реєстр. № 15331 як такий, що має чіткіший і більш сфокусований предмет правового регулювання, без одночасного включення додаткового питання, яке потребує окремого законодавчого опрацювання.

Водночас Комітет звертає увагу, що окремі положення альтернативного законопроекту реєстр. № 15331-1 стосовно запропонованої ним деталізації культурної складової злочину геноциду, можуть бути враховані під час підготовки законопроекту реєстр. № 15331 до другого читання з урахуванням вимог кримінально-правової визначеності, узгодженості з іншими складовими статті 442 Кримінального кодексу України, зокрема чинної редакції та пропозиціями законопроекту реєстр. № 15331, положеннями міжнародного права, а також дотримання необхідності розмежування злочину геноциду та воєнних злочинів, злочинів проти людяності, інших кримінальних правопорушень, пов'язаних із посяганнями на культурну спадщину, мову, освіту, релігійні практики, історичну пам'ять, національну ідентичність, права людини.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні проєкт Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду (реєстр. № 15331), поданий народним депутатом України М. Потураєвим та іншими народними депутатами України, прийняти *за основу*.

2. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні проєкт Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо включення культурної складової до складу злочину геноциду та встановлення відповідальності за порушення порядку евакуації культурних цінностей під час дії воєнного стану (реєстр. № 15331-1), поданий народним депутатом України І. Герашенко та іншими народними депутатами України, *відхилити*.

3. Направити цей висновок Комітету про розгляд зазначених законопроектів до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

